

Rahvakoosolek 26.07.2019 kl 18.00 Piirsalu Rahvamajas

Eesti Energia Risti tuulepargi arendusprojekt - rajamise kava tutvustamine

Osalejad: 38 inimest Piirsalust, Seljakülast, Ristilt; nimekiri lisa 1

Memo küsimustest-vastustest.

Arendusprojekti esitlejad Oliver Zereen, Lauri Ulm. Tutvustatud on eelnevalt arendusprojekti Risti kogukonnakogus ja volikogus.

Kehtiv üldplaneering Risti vald, 2006. aastast. Käimas on uue üldplaneeringu koostamine.

R. Kruusmaa: Tuuleenergia arendamise planeerimisel Läänemaal saab olla aluseks kehtiv maakonnaplaneeringu teemaplaneering „TUULEENERGEETIKA”. Planeeringule on eelnenud Siseministeeriumi poolt tellitud rohevõrgustiku analüüs, mis on välja toonud 11 võimalikku arendusala Läänemaal, s.h Nõva, Taebla, Lihula ja Hanila vallas. Tollase Risti valla territooriumile analüüsi lõpparuanne tuuleenergeetika arendusalasid võimalikuks ei näinud. Analüüs oli aluseks teemaplaneeringu koostamisel. Teemaplaneering nägi ette elektrituulikute rajamiseks sobilikud maa-alad (arendusalad ja arenduspiirkonnad) ja neid neid on kolm: üks Nõval ja kaks Lihulas. Risti arenduspiirkonda seal ei ole. Risti arendusala arendamiseks tuleb teemaplaneering kehtetuks tunnistada või algatada selle muutmine. Täna see arendamist ei võimalda. Arendus peab vastama kehtivale Risti valla 2006. a kehtestatud üldplaneeringule. Praegu peab olema aluseks 2006. a üldplaneering. Vaja teha teemaplaneering, maakonna planeeringu muutmine.

Vastus: Maakonnaplaneeringu muutmine käib läbi järgmise astme planeeringu. Tuulepargi rajamiseks, kui pole maakonnaplaneeringus või üldplaneeringus määratud sobib kas üldplaneering või kohaliku omavalitsuse eriplaneering (sama taseme planeeringud). Sama loogika kehtib ka näiteks üldplaneeringu muutmisel detailplaneeringuga ehk detailplaneeringuga saab muuta üldplaneeringut.

Planeerimisseadus ei nõua katastripiiridest kinnipidamist ehk küsimus: Miks läheb planeeringu ala väljapoole eelanalüüsi järgi leitud ala.

Vastus: Planeeringuala määramisel lähtuti katastripiiridest. Selgitati, et planeerimisel ei pea lähtuma katastriüksuse piiridest

Tuulik ei saa olla kaugusel, kus ta ei sobi (1km). Ehk küsimus: Kust tuleneb tuuliku ja elamu vahekaugus 1 km

Vastus: See on soovituslik piirang ja konservatiivne lähenemine. Tuuliku ja lähima elamu vahekaugus ei ole seadusest tulenev. Vahekauguse määravad muud tegurid nagu müra, varjutus ja visuaalne mõju. Tuuleenergeetika teemaplaneering näiteks võimaldas tuuliku rajamise ka lähemale kui 1 km, saades eelnevalt kokkuleppele maaomanikuga.

Küsimus: Kas tuginate uuringutele Ameerikast, Taanist (külad tühjaks läinud jne), mõju tervisele?

O. Zereen: Siin näitame eelanalüüsi, läbi järgmiste protsesside (Keskkonnamõjude hindamise - KMH) selgitatakse välja spetsiifilised tegurid.

Väita, et kilomeetril on oluline mõju, see ei ole õige. Sõltub asjaoludest (tuul, kõrge mets jms) millede analüüsil selgitatakse välja mõju KMH raames.

Väide: Madalsagedusheli, mis kaasneb, mõjutab oluliselt inimeste tervist (vt uuringute kokkuvõtte, mis saadeti M.Kiis).

L. Ulm: Uuringuid ja väiteid on erinevaid, kas neil ka tõepõhi all on seda on keeruline öelda. Varasemad uuringud ja allikad ei ole tõestanud tuuleparkide madalsagedus helide olulist mõju. Täpsemalt peab uurima keskkonnamõjude hindamise käigus. Seadusest ei tulene ka kaugel peab tuulik olema, vastavalt vajadusele (eelkõige müra-st tulenevalt).

R. Kruusmaa: Uuringuid oleme müra mõju osas teinud. See on erinev, sõltudes tuulesuunast jm. Norm 40 db.

Küsimus: Miks peab tulema soode ja rabade keskele, metsa, tuuleparki?
O. Zereen: See on eelanalüüs, see ei eelda veel midagi. Eelanalüüsil oleme lähtunud, et võimalikud tuulikud oleksid eemal elumajadest, tehnilistest ja looduskaitsepiirangutest. Mets vähendab visuaalset ja müra mõju.

R. Kruusmaa: Teemaplaneeringu koostamise protsessi juures olin ise. Risti alad ei tulnud kordagi aruteluks. miks ei võetud Nõva, kus on kehtiv planeering peal?

L. Ulm: Risti planeeringu ala Tuuleenergeetika teemaplaneeringu protsessi käigus oli samaväärne nagu Nõva tuulepargi arendusala. Ainuke erinevus, miks Ristit ei nähtud tuulepargiks sobiva alana ette on, et mingi hetk keegi ütles, et ärme siia tee. Nõva osas ei olnud kedagi, kes oleks öelnud, et ei, ärme siia tee.

R. Kruusmaa: Väide ei vasta tõele! Risti ala ei ole teemaplaneeringus. On kolm ala! Planeerimisprotsess ja selle mõju peab olema pikk. Maade ostmise ei ole planeerimine ega arendamine. Miks on juba alustatud maade ostmist?

L.Ulm: Planeering on pikk ja kaasav. Detailsem protsess on veel ees- kas saab üldse teha, mis selle mõju on jne. Praegu oleme leidnud toetavad materjalid, et ala võiks olla sobiv ja soovime detailsemalt edasi uurida.

R. Kruusmaa: Miks te ei arenda arendusalasid või rikutud looduskeskkonnaga piirkondi, miks teete siin?

Vastus: Oleme teinud eelanalüüsi, Risti ala on head tuuleolud, oluline on ala suurus, liitumistingimused, kaugus elamutest.

L. Lai: Miks tehakse metsaalale kui kliimaprobleemid ja maailma mastaabis on metsade hoidmine ülitähtis? Miks mitte merele, põllualadele, kus on nagoonii lage, tuulisem? Miks just peab selle metsa tegema, seda küsivad väga paljud inimesed. Taanis, Saksamaal, mujal maailmas on need siiski meres, või põldudel?

Vastus: Merepark on kallim, maismaal odavam rajada. Mujal on merepargile riiklikud toetused, mida Eestis pole. Eesmärk on toota taastuvenergiat – vähendamaks keskkonnakahjuliku energia tootmist. Tuulepargi rajamine metsasele alale nõuab minimaalset metsaraiet (maksimaalselt 2ha tuuliku ja seda teenindavate teede kohta – siinkohal on mõistlik kasutada võimalusel maksimaalselt olemasolevat teede võrgustikku).Eestis kasvab 1ha metsamaal keskmiselt 200 tihumeetrit puitu – Eestis tervikuna raiutakse 10 000 000 tihumeetrit puitu iga aasta.

L. Lai: Palusin teha visuaali 30 tuulikuga aerofotona, zoomitav, kas saite teha?

O. Zereen: Kahjuks ei ole, teeme.

T. Niit: Mis kasu saavad sellest kohalikud elanikud?

Vastus: Praegune praktika läbi MTÜ-de on, et iga toodetud MWh pealt saab MTÜ endale summa, mis jagatakse kogukonnale. Uus seadus ja praktika peaks MKM-i poolt välja saama töötatud, mis reguleerib kuidas ja kui palju kohalik kogukond toetust saab. Anname ka ise teada, kui MKM on jõudnud nii kaugele, et saab seadusloome protsessi juures olla ja arvamust avaldada.

Arutati, mis võiks umbkaudne summa olla, seda peetakse väikseks võrreldes saadava kahjuga – metsakadu (ca 5% ca 60ha väidetavalt – arvestades planeeringuala suurust ~1300ha) Praeguse praktika järgi tähendab 10 tänapäevast tuulikut ca 50 000 EUR; 20 tuulikut 100 000 EUR toetust kohaliku kogukonda aastas. Milline saab olema MKM-i välja töötatud seaduse järgne toetus kohaliku kogukonda, selgub seadusloome käigus.

See, palju tuulikuid tuleb, selgub, plaanitakse 10-30. Planeerime 235-290m kõrgused.

R. Kruusmaa: Kohalike kasu ei ole selge, kohalik ei saa Harku kõrgepingeliinist mingit kasu.

L. Ulm: Kust me saame elektrit, see on küsimus, ei saa arvata, et minu aia taga ei tohi, tehke mujal.

O. Zereen: Konkurentsivõimeline park peab olema suurem, et tagasi toota. Tuulepark ei saa olla 2-3 tuulikut, see ei päde.

E. Toomsar: Mitu tuulikut peaks olema, et tasuks ära?

L. Ulm: hakkab ühest pihta, sõltub olukorrast. 4 megavatti on praegused tuulikud, mis planeeritakse üldiselt Eestis. Tänapäevased tuulikud on väiksema müraga kui vanemad. On võimalik teha mürapiiirang, kaugus hoonetest, palju tuulikuid jms.

R. Kruusmaa: Kus energiat tarbitakse, seal peaks seda ka tootma. See elekter, mida siin tootma hakatakse, ei lähe kohalikele.

O. Zereen: See läheb riigile – energiaturule

L. Lai: Millises ulatuses plaanitakse mets maha võtta, mis läheb tuulikute ja teede, kraavide alla?

Vastus: ca 1300 ha on kogu ala, sellest planeeritav tuulepark 60 ha, so 5%.

Küsimus: Kuidas mõjub elusloodusele tuulepark(sh väike-konnakotkas, must toonekurg)?

Vastus: Keskkonnamõju hindamine toob probleemid välja.

N. Suur: Maakonnaplaneeringut saab muuta, ka eriplaneeringuga muuhulgas.

L. Ulm: Mets on kare pinnas, võtab müra kinni. Müra kandub kõige kaugemale kirde, so Piirsalu suunas. Piirsalu jääb planeeringus kõige kaugemale. Planeeringu ala asub Piirsalu külast 3km kaugusel.

Varjud:

O. Zereen: Tuulikud peavad sobituma keskkonda, siin tuleb arvestada elanikega. Tuleb suhelda ka konkreetsete elanikega, kes lähipiirkonda jääb (nt Mäe talu, Arvi Treial).

A. Treial: Mille poolest see kõnealune koht parem on?

O. Zereen: Tuul, tasuvus, ala suurus, liitumistingimused, kaugus elamutest. Teemaplaneeringu arendusalad „sinised“ on liiga väikesed, et tuulepargi arendamist kaaluda).

Tuult tuleb hinnata, tuul on siin ühtlane, just kõrgemal. Risti ala on suurem kui teised alad – sarnase suurusega on Tootsi. Läänemaa suurim tuleks. Tuleb alajaam ja sinna liitumine.

T. Niit: Me ei taha tuulikuid, me tahame päikesepaneele!

Vastus: Päikesepaneeleid ei tooda nii palju.

Küsimus: Kust võetakse materjal ja kuidas ning mis kaudu viiakse materjal?

O. Zereen: Sihi tee kaudu, aga peaks olema ringtee (väljuva suunaga), see ei ole veel paigas. Teedevõrk kindlasti planeeritakse vastavalt, et kannaks. 2-3 m sügavusele pinnasesse pannakse tuulik.

Kogukondadele – MKM alustab seadust/määrust/ettepanekuid, kuidas toetatakse kogukondasid? Kõigil on võimalus kaasa rääkida.

R. Kruusmaa: Kuidas on siin mõiste kogukonnaga, kuidas seda määratletakse? Millised külad sinna alla kuuluvad?

Vastus: See ei ole hetkel selge, kuidas kogukond on määratud, kuna seadus puudub. See peaks saama selgeks seadusega, soovitame kaasa rääkida ja osaleda.

L. Lai: Kas meil on võimalik teha ettepanekuid, nt 4 km kaugusel elamutest?

Vastus: Sisuliselt on, aga otsuse teeb volikogu. Kui volikogu on pakutud tingimustega nõus.

N. Suur: Praegu ei ole tehtud keskkonnamõjude hindamist, tuult jms.

Küsimus: Mis aastal peaks valmima: vastus- 2-3 aastat planeerimis ja keskkonnamõjude protsess, siis ehitusloa taotlemine, investeerimisotsus, ehitus ca 2 aastat. Kokku ehituse valmimiseni **minimaalselt** 5 aastat.

E. Müller: Talvel kui lehti ei ole, on visuaal teistsugune, paistab rohkem. Mets on tihe ja puude võrad + okaspuud on talvisel ajal, kui lehtpuudel lehti pole jätkuvalt olulised müra ja visuaalse mõju vähendamiseks. Üksikute lehtpuudest pargipuude puhul on visuaal enim teistsugune. Talvisel ajal tuleb teha uued visualiseeringud.

R. Kruusmaa: Milliseid kohti on veel Läänemaal kaalutud?

Vastus: Nõva, Lihula kandis kaks.

Küsimus: Kaua tuulik vastu peab?

Vastus: Tuulik kestab 20-25 aastat.

T. Jepisalg: Kas olete vaadanud ka selle pilguga, mis maastik on - madal maa, mis ei kannu suurt tehnikat?

Vastus: Tehakse vastavad tööd eelnevalt (geotehnilised uuringud – selgitamiseks välja võimalused rasketehnika kasutamiseks)

Küsimus: Kust saadakse täitemarjal?

Vastus: Selgub.

Kokkuvõte: Inimesed, keda teema puudutab, peaksid aktiivsed olema, küsima visuaale, esitama ettepanekuid, sh planeeritavasse seadusesse või määrusesse, mida asutakse koostama. Vastased peaksid koonduma, oma põhimõtted selgelt sõnastama, vajadusel looma MTÜ, suhtlema sel teemal aktiivselt ka volikogu liikmetega, kes kannavad antud küsimuses vastutust ja volitusi lõppotsustamisel.

Vastused eelnevalt saadetud küsimustele **on lisatud memo alla**, palun saata projektijuhil visuaal tuulepargist aerofoto põhjal 30 tuulikuga. Esitlusel tutvustati Risti kogukonnakogus 10 tuulikuga varianti, külakoosolekul 26 tuulikuga.

Kokkuvõte Enefit Green-ilt: Risti arendusala puhul oleme tänaseni teinud eelanalüüsi, hindamaks ala potentsiaali. Järgmise sammuna soovime viia läbi avaliku planeerimis- ja keskkonnamõtjude hindamise protsessi. Protsessi käigus on võimalik kõigil kaasa rääkida.

Eelnevalt saadetud küsimused/vastused:

1. Kas maid saab eraomanik Eesti Energiale ka rentida?
  1. **Enefit Green-i senine strateegia on antud piirkonnas tuulepargi jaoks vajalikud maad omandada. Tulevikus ei ole välistatud ka teistsugused koostöövormid.**
2. Kas kohalike elanike arvamust tuulepargi osas arvestatakse?
  1. **Tuulepargi arendamiseks on vajalik eelnevalt läbida planeeringu ja keskkonnamõtjude hindamise protsess, mis on avalik ja mille käigus on kõigil võimalik avaldada arvamust.**
3. Miks on tekkinud olukord, et riigi ettevõtte tegeleb tuulepargi uuringutega ja maade ostmisega juba paar aastat enne, kui teavitatakse valda, RMKd ja Keskkonnaametit?
  1. **Tänapäevani oleme tegelenud eelanalüüsiga, eelanalüüs on pikk protsess, mille käigus analüüsitakse tuulepargi sobivuse osas erinevaid aspekte (keskkond, tehnilised, majanduslik). Kui suures plaanis on olemas veendumus, et tuulepargi arendamine võib olla võimalik, siis kindlustamiseks arendamiseks vajalikud maa-alad on mõistlik sõlmida hoonestusõiguse lepingud või maad omandada. Seejärel saab protsessiga edasi minna juba planeeringu koostamise faasi, kus kaastakse juba avalikkus, eksperdid ja teised osapooled, et detailsemalt selgeks teha kas ja millistel tingimustel tuulepark antud asukohta sobiks.**
4. Kaitsealuste linnuliikide kaitsekavades on viited sellele, et nende elupaikade läheduses ja oluliste linnualade piirkonnas ei ole tuuleparkide rajamine soovituslik. Distantsiks on pakutud kuni 15 km. Kõnealuses piirkonnas on mitme kaitsealuse linnuliigi elupaik. Nende omavaheline vahekaugus on vaid 2-8 km. Tuugenitest jäaksid need elupaigad alates 0,5 km kaugusele.
  1. **Tuulepargi planeeringu koostamise üks osa on keskkonnamõtju hindamine, mille käigus hinnatakse ka tuulepargi võimalikku mõju konkreetsetele kaitsealustele linnuliikidele võttes arvesse nende elupaiga asukohta, samuti kas tegemist võiks olla olulise linnualaga. Selleks tulebki kaasata keskkonnamõtju hindamisse eksperdid, kes oskavad täpsemalt hinnata kas kaitsealused linnuliigid kasutavad tuulepargi ala näiteks toitumiseks, kui suures ulatuses kasutavad ja kas tuulepargi rajamine omaks neile olulist mõju ning kas on viise kuidas seda mõju leevendada**

Visualiseeringute jaoks saata meil, kust ja millises suunas), võite ise ka foto saata:
Oliver.zereen@energia.ee .

Memo koostas Lea Lai

